

Такриз

ба автореферати диссертатсияи Абдулов Чамолиддин Мухрудинович дар мавзуи «Ташаккули мавқеи шахрвандӣ дар тарбияи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ

Масъалаи ҷустуҷӯи роҳҳои ташаккули мавқеи шахрвандӣ дар тарбияи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ мавриди тавачҷуҳи ҳосаи олимони қарор гирифтааст. Дар ин ҳусус як қатор таҳқиқоти илмӣ гузаронида шудаанд, ки имконияти гузоштани заминаҳои илмии асоснокшударо барои муайян намудани шароит дар ташаккулёбӣ ва мутобиқшавии иҷтимоии хонандагон ба ҳаёти иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва сиёсӣ медиҳад.

Тарбияи мавқеи шахрвандӣ таҷассуми ақидаву ғоя, урфу одат ва анъанаҳои миллӣ буда, аз ҷониби халқ дар давоми асрҳо ба миён омадааст ва, барҳақ, дар ташаккули ҷаҳонбинии насли наврас хидмати босазо дорад. Айни замон тарбияи миллии насли наврас ва ҷавонон масъалаи хеле муҳим буда, барои баланд бардоштани ҳисси ватандӯстии онҳо ва дар ин замина боло бардоштани нерӯи иҷтимоӣ ва иқтисодиёти кишвар мақоми ҳоса дорад. Тарбияи мавқеи шахрвандӣ бо истифода аз таҷрибаи насли калонсол дар ниҳоди хонандагон тақвият додани анъанаҳои миллии гузаштагон, аз ҷумла, ватандӯстӣ, гиромидошти анъанаҳои ниёкон, одамият, эҳтироми калонсолон, меҳмондӯстӣ ва амсоли онро дар назар дорад.

Тарбияи мавқеи шахрвандӣ ва ҳештаншиносӣ ташаккули тафаккури миллии хонандагон, ифтихор аз миллати хеш, эҳтиром ва гиромӣ доштани таърих ва мероси фарҳанги ниёгон, урфу одат ва анъанаҳои миллӣ, пайвастанӣ таърихи гузашта ба воқеияти имрӯзаи миллат, эҳёи нишонаҳои миллӣ, дар заминаи хусусиятҳои миллӣ густариши забони модарӣ, илму фарҳанги миллӣ ва эҳтироми қавму миллатҳои дигарро рукни муҳимми раванди таълиму тарбия маҳсуб медонад.

Рисолаи пешниҳодшуда масоили назариявӣ ва педагогӣ, баррасӣ ва муқоисаи вазъияту мушкилот ва таъмини таълими самаранок тавассути ташаккули мавқеи шахрвандӣ дар тарбияи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ дар назар дорад.

Асоси таҳқиқоти унвонҷӯйро баррасии озмоишҳои илмии олимони хориҷиву ватанӣ оид ба масъалаи ташаккули мавқеи шахрвандӣ дар

тарбияи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ ташкил додааст. Ҳалли масъалаи мазкурро унвонҷӯй дар натиҷаи корҳои илмии назариявӣ ва амалӣ оид ба мавзӯи мазкур дар муқаддима, ду боб ва ҷамъбасти он нишон додааст.

Дар муқаддима диссертант муҳимияти мавзӯ, мақсади таҳқиқот, макон, фарзия, вазифаҳои дар назди худ гузошта, кушодани усулҳои таҳқиқ, истифодаи навгониҳои илмӣ, моҳияти назариявӣ ва амалии кор, ки асоси таҳқиқоти илмиро муайян мекунад, зарурияти амалӣ кардани онҳоро дар таҷриба ифода мекунад.

Боби якуми диссертатсия «Асосҳои назариявӣ-методологии тарбияи мавқеи шахрвандии наврасону ҷавонон тавассути осорхонаҳои мактабӣ» моҳияти таҳқиқоти педагогӣ, методология, методҳои муосир ва масъалаҳои мубрами он, таҳқиқоти диссертатсионӣ ҳамчун воситаи муҳими рушди таҳқиқоти бунёдӣ ва амалии педагогӣ мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор ёфтааст.

Дар боби мазкур зикр мегардад, ки осорхонаи мактабӣ яке аз омилҳои боэтимоди сарчашмаи дониш махсуб ёфта, дар пешрафти таълиму тарбия ва инкишофи ҷаҳонбинии ҷавонон кӯмаки нишонрас ва амалӣ мегузоранд. Ба муаллимони фанҳои таърих, кимиё, биология, ҷуғрофия, адабиёт ҳамеша имконият ҳаст, ки онҳо аз амсилаю нигораҳо, расму ҳуҷҷатҳои осорхона дар дарсҳои худ ҳамчун аёният истифода баранд.

Боби дуюм бо номи «Шароитҳои педагогии татбиқи корҳои таълиму тарбиявии осорхонаҳо дар ташаккул додани мавқеи шахрвандӣ дар наврасону ҷавонон» масъалаҳои коркард ва татбиқи шароитҳои таъминкунандаи самарабахши ташаккули мавқеи шахрвандии наврасону ҷавонон дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ, мазмун, шакл ва мундариҷаи корҳои осорхонаи мактабӣ ва дар ин замина ба роҳ мондани тарбияи босамари мавқеи шахрвандии наврасону ҷавонон, таҳлили натиҷаҳои корҳои таҷрибавӣ-таҳқиқотӣ оид ба рушди мавқеи шахрвандии наврасону ҷавонон дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ баррасӣ мекунад.

Ба андешаи муҳаққиқ ташаккул ва парвариши ҳисси шахрвандии насли наврас раванди ниҳоят масъулиятнок ва ҷиддӣ буда, дар муносибати ӯ ба имрӯзу ояндаи ҷомеа таъсир мерасонад. Бо дарки ин масъулият омӯзгоронро зарур аст, ки кори таълиму тарбияро бо роҳу усули босамар ва равиши педагогӣ ба роҳ монанд.

Дар ин самт осорхонаҳои мактабӣ ҳамчун рӯйнамо ва муаррифгари таърихи диёр ва муассисаи таълиму тарбиявӣ бо пешниҳоди мавод оид

ба кишваршиносӣ, инъикоси ҳаёти собиқадорони ҷангу меҳнат, фаъолияти омӯзгорону хатмкунандагон ва бозтоби рӯйдодҳои ҳаёти мактаб дар тарбияи ҳисси ватанпарастии хонандагон нақши муҳим мебозад. Дар айни замон боло бурдани нақши таълиму омӯзиш ба василаи мавод ва арзишҳои моддию маънавии осорхонаҳои мактабӣ хеле муҳим ба шумори меравад.

Хулоса, кори илмию таҳқиқотии пешниҳоднамудаи Абдулов Ҷамолиддин Мухрудинович дар мавзӯи «Ташаккули мавқеи шахрвандӣ дар тарбияи хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар заминаи осорхонаҳои мактабӣ» таҳқиқоти ба анҷомрасида буда, ба талаботи Низомномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ, аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) мебошад.

Номзади илмҳои педагогӣ,
омӯзгори кафедраи педагогикаи
умумидонишгоҳии Донишгоҳи
давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айнӣ

Сатторов А.Қ.

Маълумот барои тамос: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
ҳиёбони Рӯдакӣ, 121; Тел: +992 (37) 224 13 83, (+992) 901408848;
E-mail: asroriddin@mail.ru

Имзои Сатторов А.Қ.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С. Айнӣ

Мустафозода А.